

Handläggare
Susanne Wallgren
Susanne.Wallgren@huddinge.se

Klimat- och stadsmiljönämnden

Betänkande Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd SOU 2020:78 – svar på remiss

Förslag till beslut

Klimat- och stadsmiljönämnden antar förvaltningens tjänsteutlåtande samt bilaga 1, daterat den 11 mars 2021, som sitt remissvar till kommunstyrelsen på betänkandet *Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd*, SOU 2020:78, från Miljödepartementet.

Sammanfattning

Huddinge kommun har remitterats ett betänkande om tillgängliga stränder och ett mer differentierat strandskydd. Klimat- och stadsmiljönämnden har av kommunstyrelsen fått en remiss på betänkandet.

Remissen innehåller förslag som syftar till att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden. Det ska ske genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringstryck. Det ska bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden.

Samberedande förvaltningar anser att förslagen i remissen är väl underbyggda och syftar till att underlätta hanteringen av strandskydd, speciellt för kommuner med lågt exploateringstryck och så kallade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Förvaltningarna ser det som positivt och stödjer att utredningen föreslår att beslut om dispenser av strandskydd är en kommunal och en regional fråga att hantera. Det finns dock en risk för att förslagen ej når hela vägen, när inte alla avvägningar gjorts ur ett bredare samhällsperspektiv, med naturvärden, allemansrättsligt perspektiv och samhällsutveckling i fokus. En strand inom ett område med bebyggd stadsmiljö som redan är påverkad av exploatering i form av till exempel industrimark och som är tillgänglig ur ett allemansrättsligt perspektiv, bör också kunna bli föremål för dispens för att återskapa tillgängliga strandpromenader och övriga rekreativa värden i samband med stadsutveckling.

Enligt de nya reglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen om LIS, lyfts några områden fram särskilt där kommunernas möjlighet att utpeka LIS ska tillämpas restriktivt. Det gäller särskilt kring Mälaren och där det råder ett högt bebyggelsetryck och där strandskyddsvärdena är särskilt höga. Detta innebär att

förslagen inte innebär några möjligheter till större förändringar för just Huddinge kommun.

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har av Miljödepartementet remitterats betänkandet *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd*, SOU 2020:78. Klimat- och stadsmiljönämnden har fått betänkandet på remiss av kommunstyrelsen. Ärendet har samberetts mellan miljö- och bygglovsförvaltningen och kommunstyrelsens förvaltning.

En särskild utredare har haft i uppdrag att föreslå författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet görs om i grunden genom en ökad differentiering. I uppdraget har ingått att ta hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringstryck, särskilt vid utpekandet av LIS-områden.

Det finns en konflikt mellan olika exploateringsintressen inom strandskyddade områden å ena sidan och miljöhänsyn i form av att bevara orörda stränder å andra sidan, särskilt i högexploaterade områden.

Utredningens förslag syftar till att förenkla att bygga strandnära i landsbygdsområden. Förslagen ska på det sättet syfta till att förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringstryck i landet. Förslagen ska också syfta till att bibehålla eller förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer, den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön i starkt exploaterade områden.

Historik

På 1950-talet kom strandskyddslagstiftningen för att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv vid hav, insjöar och vattendrag för allmänheten och särskilt för de som inte ägde egen strandnära tomt. Strandskyddet infördes som ett skydd för allemansrätten.

1975 skärptes lagen då det, trots att en ändring till en naturvårdslag år 1965, hade pågått stor utbyggnad i strandnära lägen i vissa delar av landet. Inte heller hade tillräckligt skydd tillkommit för att bevara värdefulla stränder. 1994 gjordes ytterligare en lagändring för att även skydda växter och djur. 2009 infördes differentiering av strandskyddet med lättnader på landsbygden och stärkta regler i andra delar av landet. Strandskyddsdelegationen noterade 2015 att strandskyddet fortfarande var starkt i glesbygd och svagare i tätbebyggda områden. Strandskyddsbestämmelserna finns i miljöbalken (SFS 1998:808).

Förvaltningens synpunkter

Samberedande förvaltningar anser att förslagen i remissen är väl underbyggda och syftar till att underlätta i hanteringen av strandskydd, speciellt för kommuner med lågt exploateringstryck och så kallade LIS-områden. Förvaltningarna ser det som positivt och stödjer att utredningen föreslår att beslut om dispenser av strandskydd är en kommunal och en regional fråga att hantera. Det finns dock en risk för att

förslagen inte når hela vägen, eftersom avvägningarna inte har gjorts ur ett bredare samhällsperspektiv, med naturvärden, allemansrättsligt perspektiv och samhällsutveckling i fokus. En strand inom ett område med bebyggd stadsmiljö som redan är påverkad av exploatering i form av till exempel industrimark och som är tillgänglig ur ett allemansrättsligt perspektiv, bör också kunna bli föremål för dispens för att återskapa tillgängliga strandpromenader och övriga rekreativa värden i samband med stadsutveckling.

Enligt de nya reglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen om landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), lyfts några områden fram särskilt där kommunernas möjlighet att utpeka LIS ska tillämpas restriktivt. Det gäller särskilt kring Mälaren och där det råder ett högt bebyggelsestryck och där strandskyddsvärdena är särskilt höga. Detta innebär att förslagen inte innebär några möjligheter till större förändringar för just Huddinge kommun.

Förvaltningen anser att det är en brist att utredningen inte redovisar några positiva aspekter av bibehållet strandskydd, både för växt- och djurliv och för allmänhetens tillgång till stränder. Bibehållet strandskydd medför många fördelar och säkrar Sveriges unika allemansrätt även om detta sällan hörs i debatten.

En slutsats som utredningen drar är att lättnader i strandskyddet kommer att kunna genomföras i stora delar av norra Sverige, beroende på låg exploateringsgrad, låg befolkningstäthet och lågt exploateringsstryck. Stora delar av norra Sverige kan enligt utredningens mening vara landsbygder, där det enligt direktivet ska bli enklare att bygga. Kommunen anser att detta blir en delvis felaktig slutsats då syftet med skyddet i stort är att bibehålla höga naturvärden och säkra framtida möjligheter för rörligt friluftsliv och allemansrätten. Att det finns större möjligheter att exploatera stränder i perifera områden bör istället bero på att det finns större områden kvar som inte är lika känsliga för den förändring som modern villabebyggelse eller annan exploatering medför på ekosystemen då de orörda ekosystemen har en större *resiliens*. Det innebär att de har kapacitet att hantera förändringar och större möjlighet till återhämtning än vad mindre utbredda orörda miljöer i en storstadsregion har (då de både är mindre och därför mer utsatta och känsliga). I samma slutsats menar utredningen att det i södra Sverige inte kommer att kunna införas dispenser utifrån de lokala förutsättningarna och påverkan på strandskyddet. Detta bör återigen ses utifrån ett ekosystemperspektiv och förmåga till resiliens och inte enbart utifrån ett demografiskt perspektiv.

Förslaget säger även att strandskydd inte ska gälla vid insjöar med en vattenyta som uppgår till en hektar eller mindre eller vattendrag som är två meter eller smalare. Förslaget införs i 7 kap. 13 § första stycket miljöbalken. Kommunen anser det vara minst lika viktigt med skydd av insjöar och vattendrag som är mindre än en hektar respektive två meter. Själva skyddet bör utgå ifrån känslighet och förmågan att bibehålla ekosystemet intakt. Detsamma gäller skapade vattendrag eller sjöar (dammar eller våtmarker). De är ofta skapade för att få en naturlig miljö som kan gynna växter och djur inom ett avrinningsområde. Därav behöver strandskyddet bevaras även för dessa.

Det finns risk att strandskyddets syften inte tillgodoses om mindre sjöar och vattendrag undantas från strandskyddsbestämmelserna. Genom att enbart använda en storleksordning bortser man totalt från olika naturtyper som dessa mindre vattendrag och sjöar representerar och som kan ha stora värden för den biologiska mångfalden. Förvaltningen bedömer att utredningen inte tillräckligt tydligt har belyst denna problematik.

Det är också oklart hur bredden på vattendraget ska avgöras. Utifrån lagtexten framgår det att strandskydd inte finns om bredden är mindre än två meter. Förvaltningen anser det finns behov av att förtydliga lagtexten hur bedömningen ska göras om bredden varierar.

Lagförslaget medför, för de områden i landet som förslaget berör, ett större behov av att kartlägga, inventera och bedöma vattendrag och sjöar med natur- och rekreativa värden.

Hållbarhetsaspekter och barnkonventionen

Konsekvenserna på miljömässig och social hållbarhet får generellt lite utrymme i utredningen. I utredningens struktur får konsekvenserna för miljö inget eget avsnitt utan har lagts under rubriken "Ekonomiska och andra konsekvenser." Förvaltningen ser inte heller en analys av påverkan på den sociala hållbarheten. Vem som kommer att gynnas av förslaget, vem som kommer att missgynnas.

När det gäller Barnkonventionen finns inga särskilda aspekter i ärendet förutom att det rörliga friluftslivet och allemansrätten främjar barns rättigheter till goda lärmiljöer och hälsofrämjande aktiviteter nära vatten.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förvaltningens förslag till beslut innebär inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för nämnden.

Toralf Nilsson
Teknisk direktör

Tove Bodin
Administrativ chef

Bilagor

- Bilaga 1. Bilaga till remissvar med synpunkter på enskilda lagförslag
- Bilaga 2. Remiss *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd*,
SOU 2020:78
- Bilaga 3. Remissmissiv från Miljödepartementet
- Bilaga 4. Remissmissiv från kommunstyrelsen

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen